

άνθρωποι με την μακροχρόνια απόστασία τους φτάνουν στην αναισθησία και η συνείδηση νεκρώνεται. "Αλλωστε, όταν ο ίδιος ο άμαρτωλός τύπτει τη συνείδησή του, την κατευθύνει στο νόμο του Θεού και αισθάνεται απέναντι σε ποιόν άμαρτάνει και πώς και πόσο άμαρτάνει.

Το νόημα του οίκου είναι σχετικό με τον λόγο του άπ. Παύλου: *εί γάρ διεκρινόμεθα, ούκ αν έκρινόμεθα.* Η κατάσταση της βασιλείας του Θεού ονομάζεται *άνεσις*.

Η ἡ αὐτῆς ἡμέρα τῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ἐν τῷ ἱερῷ εὐαγγελίῳ παραβολῆς μνεΐαν ποιούμεθα.

Στὴ θέση τοῦ Συναξαρίου μετὰ τὸ Συναξάριο τοῦ Μηναίου ἀκολουθεῖ τὸ Συναξάριο τοῦ Τριψδίου.

Τῆ αὐτῆς ἡμέρα ... δηλ. τὴν ἴδια μέρα ... μνήμην ποιούμεθα, δηλ. μνημονεύομε.

Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι:

**Φαρισαϊζων ἱεροῦ μακρὰν γίνου·
Χριστὸς γὰρ ἔνδον, ᾧ ταπεινὸς δεκτέον.**

Ἡ Μετοχή *φαρισαϊζων* εἶναι ὑποθετική ἢ τροπική, δηλ. ἂν φαρισαΐζεις ... *Φαρισαΐζω* σημαίνει φαίνομαι σὰν φαρισαῖος ἢ συμπεριφέρομαι σὰν φαρισαῖος. Ὁ δεύτερος στίχος συμπληρώνεται με ἓνα *ἔστι*, δηλ. γιατί ὁ Χριστὸς εἶναι μέσα. Ἡ ἀναφορική πρόταση *ᾧ ταπεινὸς δεκτέον* ... συμπληρώνεται κι αὐτὴ με ἓνα *ἔστι*. Ἡ ἀπρόσωπος περιφρασὴ *δεκτέον ἔστι* σημαίνει πρέπει νὰ δεχτεῖ καὶ τὸ *ᾧ*, ποὺ εἶναι Δοτική προσωπική τῆς ἀπρόσωπου περιφράσεως, μετατρέπεται σὲ Ὑποκείμενο. Τὸ *ταπεινὸς* εἶναι Ἀντικείμενο.

Μετάφραση

"Ἄν ἔχεις συμπεριφορὰ Φαρισαίου νὰ εἶσαι μακριὰ ἀπὸ τὸ ναό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς εἶναι μέσα, ποὺ πρέπει νὰ δέχεται ταπεινοῦς.

Ἀκολουθεῖ ἓνα τρίστιχο.

**Ὁ Δημιουργὸς τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω.
Τρισάγιον μὲν ὕμνον ἐκ τῶν Ἀγγέλων.
Τριψδῖον δὲ καὶ παρ' ἀνθρώπων δέχου.**

Σ' αὐτὸ τὸ τρίστιχο ἡ ὀνομαστική **Ὁ Δημιουργὸς** εἶναι ἀντὶ Κλητικῆς, ὅπως ὁ Θεός, *βοήθησόν μοι* ...

Τὰ *ἄνω* εἶναι ὁ ἀσώματος κόσμος τῶν Ἀγγέλων, τὰ *κάτω* εἶναι ἡ ἀνθρωπότητα. Οἱ Ἄγγελοι ἀσιγήτως ἀνυμνοῦν τὸ Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος ... καὶ αὐτὸ εἶναι ὁ Τρισάγιος ὕμνος καὶ ἀντίστοιχον τοῦ Τρισαγίου ὕμνου τῶν Ἀγγέλων ὁ ποιητὴς θεωρεῖ τὸ Τριψδῖον, ποὺ ψάλλουν οἱ ἄνθρωποι.

Αὐτοὶ οἱ στίχοι εἶναι γραμμένοι ἔτσι, ὥστε νὰ ἀπαγγέλλονται κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἀρχαίας προσφῶδιας, ὅπως δηλ. ἀπαγγέλλονταν οἱ ἀρχαῖες τραγωδίες.

Μὲ τὴν ἀρχαία προσφῶδια δὲν λαμβάνονταν ὑπ' ὄψιν οἱ τόνοι ὅπως τοὺς ἔχομε σήμερα ἀλλὰ οἱ μακρὲς συλλαβές, ποὺ λέμε ὅτι τονίζονται καὶ οἱ βραχεῖες, ποὺ προφέρονται χαμηλότερα.

Οἱ μακρὲς συλλαβές εἶναι α) αὐτὲς ποὺ ἔχουν μακρὸ φωνῆεν (π,ω) ἢ δίφθογγο (αι, ει, οι, κλπ.) καὶ λέγονται φύσει μακρὲς (ἀπ' τὴ φύση τους δηλ. μακρὲς) καὶ ὅλες οἱ ἄλλες ποὺ ἔχουν φωνῆεν βραχὺ (ε, ο) ἢ δίχρονο (α,ι,υ) καὶ ἀμέσως ἀκολουθοῦν δύο ἢ τρεῖς σύμφωνα ἢ διπλὸ σύμφωνο στὴν ἴδια ἢ καὶ στὴν ἐπόμενη λέξη καὶ λέγονται θέσει μακρὲς δηλ. ἀπὸ τὴ θέση τους στὴ λέξη μακρὲς. Οἱ ἄλλες με βραχὺ ἢ δίχρονο φωνῆεν εἶναι βραχεῖες. Στους στίχους αὐτοὺς τὸ μέτρο εἶναι ἰαμβικό, δηλ. ὁ τόνος πέφτει στὶς ζυγὲς συλλαβές ἢ γιὰ ἀκρίβεια οἱ ζυγὲς συλλαβές εἶναι οἱ περισσότερες μακρὲς καὶ γι' αὐτὸ τονίζονται.

Φαρι2 σα14 ζων 16 εροῦ8 μακρὰν10 γενοῦ12

νεχίζεται με την πρόθεση, που είναι η αρχική και γενική διάθεση, ύστερα με τις αρετές, την πίστη, τη μακροθυμία, την αγάπη, την υπομονή, σε μια σειρά από τις πιο γενικές και άνετες στις πιο κοπιαστικές και πονετικές και απ' αυτές, που σχετίζονται πιο πολύ με τα ούρανια, στις πιο ανθρώπινες και περιστασιακές. Ύστερα απογειώνεται στους μεγάλους σταυρούς, που τον ομοιώνουν με το Χριστό, στους διωγμούς, στα παθήματα (δηλ. ξυλοδαρμούς, λιθοβολήσεις, ένεδρες κλπ.). Στους διωγμούς επανέρχεται πιο κάτω (οίους διωγμούς υπίνεγκα), γιατί ξέρει ότι τίποτε δεν δυναμώνει μια ιεραποστολική ψυχή περισσότερο από τους διωγμούς. Δίνει όμως και θάρρος με τη δήλωση ότι **ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος**. Το δίδαγμα, που ήθελε να βγάλει απ' αυτή τη σύντομη μαρτυρική αυτοβιογραφία του ὁ Παῦλος, είναι η συνέχεια: **πάντες οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν διωχθήσονται**. "Αρα και σὺ Τιμόθεε νὰ περιμένεις διωγμούς και μὴ θορυβείσαι. Θὰ εἶναι ἡ ἀπόδειξη τῆς εὐσεβείας σου. Ἀντίθετα οἱ κακοὶ και λαοπλάνοι θὰ πηγαίνουν στὸ χειρότερο πλανώντας τοὺς ἄλλους και πλανώμενοι οἱ ἴδιοι. Βλέπομε ὅτι ἡ κακία συνίσταται στὸ νὰ πλανοῦν ἄλλους και ἡ ἠλιθιότητα τῆς γοητείας τοῦ ἐντυπωσιασμοῦ τοὺς κάνει νὰ πλανῶνται και οἱ ἴδιοι και νὰ ἀνοηταίνουν χωρὶς συναίσθησι. Αὐτὴ ἡ προετοιμασία εἶναι ἀπαραίτητη σ' ἓνα νεαρὸ ἐπίσκοπο, γιατί πάντοτε τοὺς φωστῆρες τῆς Ἐκκλησίας τοὺς πλησιάζουν ἢ τοὺς μάχονται πονηροὶ και πλάνοι.

Ἐσὺ ὅμως νὰ μένεις σ' αὐτὰ που ἔμαθες, ἐπειδὴ ξέρεις ἀπὸ ποιὸν τὰ ἔμαθες. Ἔτσι ἀποκαλύπτει και γιατί μίλησε προηγουμένως τόσο διεξοδικὰ γὰρ τὸν ἑαυτό του ὡς ἀγωνιστὴ και ὡς μάρτυρα. Ξέρει ὅτι οἱ νέοι χρειάζονται πρότυπα και ἔμπρακτες ἀποδείξεις.

Ὁ Τιμόθεος ἀνατράφηκε ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία στὴ χριστιανικὴ ζωὴ και αὐτὸ δίνει μιὰ σταθερότητα και μιὰ καλὴ πληροφόρηση γὰρ τὸ μυστήριό τῆς Σωτηρίας μας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ

Τῷ ΣΑΒΒΑΤῶ ΕΣΠΕΡΑΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ

Ἰδιόμελα

Ἦχος α'

Εἰς ἀναμάρτητον χώραν και ζωηρὰν ἐπιστεύθητι, γεωσπορήσας τὴν ἀμαρτίαν τῇ δρεπάνῃ σου ἐθέρησα τοὺς στάχους τῆς ἀμελείας, και δραγμάτων ἐστοίβασα πράξεών μου τὰς θημωρίας, ἃς και κατέστρωσα οὐχ ἄλῳνι τῆς μετανοίας. Ἄλλ' αἰτῶ σε, τὸν προαιώνιον γεωργὸν ἡμῶν Θεόν. Τῷ ἀέμῳ τῆς σῆς φιλευσπλαγχνίας, ἀπολίκμισον τὸ ἄχυρον τῶν ἔργων μου, και σιτάρχησον τῇ ψυχῇ μου τὴν ἄφεισιν, εἰς τὴν οὐρανίον σου συγκλείων με ἀποθήκην, και σῶσόν με.

Στὸ πρῶτο ἰδιόμελο «εἰς ἀναμάρτητον...» ὁ ποιητὴς χρησιμοποιοῖ ὡς σύμβολο τῆς πτώσης και τῆς μετάνοιας τοῦ ἀνθρώπου τὴν διαδικασίαν τῆς σιτοπαραγωγῆς.

Ἄναμάρτητον χώραν και ζωηρὰν ὀνομάζει τὸν Παράδεισον, τὸν κόσμον πρὶν ἀπὸ τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων. Πρὶν ἀπὸ τὴν πτώσιν ὁ κόσμος δὲν εἶχε σημάδια τῆς φθορᾶς και εἶχε μόνον ζωὴν, θάνατος δὲν ὑπῆρχε. Βέβαια ὁ κόσμος ὁ ἴδιος δὲν ἔχει σχέση

με την άμαρτία, γιατί δεν έχει συνείδηση, ο άνθρωπος όμως με την πτώση του μετέδωσε στον κόσμο τη φθορά και τον θάνατο.

ἐπιστεύθην γεωσπορίσας τὴν ἀμαρτίαν. Ἐδῶ ἔχομε ἕνα σχῆμα ὑπαλλαγῆς, γιατί συντακτικὰ ἔπρεπε νὰ πει: πιστευθεῖς ἐγεωσπόρησα τὴν ἀμαρτίαν, γιατί πρῶτα ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὴ χάρι νὰ τοῦ ἐμπιστευθεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον καὶ ὕστερα ἔσπειρε στὴ γῆ τὴν ἀμαρτία. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα, ἡ ἀμαρτία, ποὺ συνελήφθη πρῶτα στὴν ψυχὴ του, ἐνεργήθηκε ὕστερα μὲ τὸ σῶμα του. Τὸ σῶμα εἶναι ὁ σύνδεσμος τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ἀψυχή φύση, γιατί ἀπ' αὐτὴν ἐπάρθηκε ἡ ὕλη, γιὰ νὰ πλαστεῖ. Ἔτσι μὲς τοῦ σώματος καὶ ἡ φύση ὅλη μολύνθηκε ἀπὸ τὴν ἀμαρτία. Ἐσηκώθηκε ἀπ' αὐτὴν ἡ ἀπόλυτη παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ παραδόθηκε στὴν ἐξουσία τῶν φυσικῶν νόμων.

Μὲ τοὺς **στάχους τῆς ἀμελείας** συμβολίζει τὰ φυσικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμαρτίας, ἡ ὁποία ἐδῶ μὲ φιλόσοφον ἐπιείκεια ὀνομάζεται ἀμέλεια.

Δράγματα εἶναι τὰ χερόβολα, δηλαδὴ ὅ,τι βαστάει ἡ ἀγκαλιὰ τοῦ ἀριστεροῦ χεροῦ τοῦ θεριστῆ, ποὺ μὲ τὸ δεξιὸ κρατεῖ τὸ δρεπάνι καὶ θερίζει. Οἱ **θημωνίες** εἶναι οἱ σωροὶ τῶν θερισμένων σταχιῶν, ποὺ δημιουργοῦνται ἀπὸ τὰ χερόβολα (δράγματα), ποὺ στοιβάξουν σ' αὐτὲς οἱ θεριστές.

ἄς κατέστρωσα οὐχ. Ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ «*τις ὁποῖες θημωνιὲς δὲν κατέστρωσα...*»

ἄλωνι τῆς μετανοίας. Ἐδῶ ἡ εἰκόνα συμβολίζει τὴν μετάνοια καὶ τὴν ἐξομολόγησιν μὲ τὸ ἄλωνι, ὅπου πατιοῦνται τὰ στάχια ἀπ' τὰ πόδια τῶν ἀλόγων καὶ ξεχωρίζει τὸ σιτάρι ἀπ' τὴν καλαμιὰ. Πολλὴ σπουδαία ποιμαντικῶς εἰκόνα, γιατί θεωρεῖ ὅτι μέσα στὰ δράγματα καὶ στὶς θημωνιὲς τῆς ἀμελείας ὑπάρχει καὶ τὸ σιτάρι τῆς τροφῆς καὶ αὐτὸ κερδίζεται μὲ τὸ κοπάνισμα τῶν σταχιῶν στὸ ἄλωνι τῆς μετανοίας. Τελικὰ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ θὰ γίνῃ σιτάρι.

Ὡς ἐδῶ τὸ τροπᾶριον «ἐξομολογεῖται» τὴν ἀμέλεια καὶ τὴν ἀμετανοσία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ποιητὴς ὅμως δὲν τὰ ἐξομολογήθηκε ὅλ' αὐτὰ, γιὰ νὰ ζωγραφίσει μιὰ μελαγχολικὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς.

Σύμφωνα μὲ τὸ ψαλμικὸ ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἴδου νῦν ἡμέρα σωτηρίας αὐτό, ποὺ μέχρι τώρα δὲν τὸ ἔκανε ὁ ἄνθρωπος, τὸ κάνει ὁ ποιητὴς ὡς ἔμμεση ὑπόδειξις γιὰ κάθε χριστιανό. **Ἄλλ' αἰτῶ σε** ἀλλὰ (ἀντίθετα μὲ τὰ προηγούμενα) σοῦ ζητῶ. Ζητῶ ἀπὸ σένα, ποὺ εἶσαι ὁ προαιώνιος γεωργὸς μας... Θυμίζει τὴν παραβολὴν τῆς ἀμπέλου *Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπέλος ἡ ἀληθινή καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα, ὁ δὲ πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστίν.* **Ἀπολίκιμον** εἶναι Προστακτικὴ (λίχνισε). Ἀπολίκιμῶ σημαίνει λιχνίζω μέχρι τέλους, δηλ. χωρίζω τὸ καλάμι ἀπὸ τὸν καρπὸ. Ὁ γεωργὸς φτυαρίζει τὸ γέννημα καὶ τὸ ἀφίνει νὰ πέσει, κι αὐτὸ ἀπὸ τὸν ἄνεμο ξεχωρίζεται, καὶ τὸ σιτάρι ὡς βαρύτερο πέφτει κάτω, τὰ ἄγανα ὅμως καὶ ἡ καλαμιὰ παρασύρονται ἀπ' τὸν ἄνεμο ἔξω ἀπ' τὸ ἄλωνι.

Οἱ γεωργοὶ εὐχονται νὰ φυσήξῃ τὸ μελέμι, ποὺ φυσάει στὸν τόπον μας κάθε καλοκαίρι, γιὰ νὰ πετύχει τὸ λίχνισμα στ ἄλωνα. Ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ἀπομακρύνει τὸ ἄχυρο, παρομοιάζεται μὲ τὴν φιλευσπλαχνία τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀποπλύνει τὴν ἀμαρτία ἀπὸ τὴ συνείδησιν τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Τότε μένει τὸ πολύτιμο σιτάρι τῆς καρποφορίας, ποὺ ζητᾷ ὁ ποιητὴς νὰ ἐφοδιάσει μ' αὐτὸ (σιταρχῶ καὶ σιταρχῶ σημαίνει ἐφοδιάζω) τὴν ψυχὴν του ὁ γεωργός, ἀλλὰ συγχρόνως ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ καθαρὸς σίτος εἶναι ἡ ἄφεσις τῶν ἀμαρτιῶν καὶ ὄχι τὰ «καλὰ ἔργα», ὅπως θὰ νόμιζε κάποιος ἠθικολόγος. Ὡστε μὲ τὸ λίχνισμα φεύγουν ὅλα τὰ ἄχυρα καὶ δὲν μένει κανένας κόκκος σιταριοῦ καλῶν ἔργων· μένει ὅμως ἡ ἄφεσις· καὶ σιτάρι πολύτιμο εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ζητεῖ σὰν τὸ σιτάρι νὰ τὸν κλείσει ὁ γεωργός-Κύριος στὴν ἀποθήκην του, δηλαδὴ στὴ βασιλεία του. Καὶ ἔτσι νὰ σωθεῖ.

Ἔτσι ὁ ἄσωτος υἱὸς τῆς παραβολῆς ἐλπίζει στὴ σωτηρία του ἀκόμα καὶ χωρὶς κανένα καλὸ ἔργο χάρις στὴν ἄφεσις, ποὺ ἐκήρυξεν ὁ Χριστὸς καὶ ἀποτελεῖ τὸ καινούργιο μῆνυμα τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Μετάφραση

Ἄναμάρτητη χώρα καὶ ὅλη ζωτάνια μου ἐμπιστεύθηκεν ὁ Θεὸς κι ἐγὼ σ' αὐτὴν ἔσπειρα τὴν ἀμαρτία. Μὲ τὸ δρεπάνι ἐθέρι-

σα τὰ στάχια τῆς ἀμελείας μου καὶ στοίβαξα μὲ τὰ χερόβολά μου τὶς θημωνιές τῶν πράξεών μου, τὶς ὁποῖες δὲν ἔστρωσα στὸ ἄλών τῆς μετάνοιας. Ἀλλὰ παρακαλῶ ἐσένα, ποῦ εἶσαι ὁ προαιώνιος γεωργὸς Θεὸς μας, μὲ τὸν ἄνεμο τῆς δικῆς σου φιλευσπλαχνίας λίχνισε τὸ ἄχυρο τῶν ἔργων μου καὶ ἐφοδίασε τὴν ψυχὴ μου μὲ τὴν ἄφεση κλείνοντάς με στὴν οὐράνια ἀποθήκη σου καὶ σῶσέ με.

Ὁμοιον.

πιγνῶμεν ἀδελφοί, τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν· τὸν γὰρ ἐκ τῆς ἁμαρτίας πρὸς τὴν πατρικὴν ἐστίαν, ἀναδραμόντα Ἄσωτον Υἱὸν ὁ πανάγαθος Πατὴρ προῦπαντήσας ἀσπάζεται, καὶ πάλιν τῆς οἰκειᾶς δόξης χαρίζεται τὰ γνωρίσματα, καὶ μυστικὴν τοῖς ἄνω, ἐπιτελεῖ εὐφροσύνην, θύων τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ἵνα ἡμεῖς ἀξίως πολιτευσώμεθα, τῷ τε θύσαντι φιλανθρώπῳ Πατρὶ καὶ τῷ ἐνδόξῳ θύματι, τῷ Σωτῆρι τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ἐπιγνῶμεν. Ὁ ποιητὴς μᾶς παρακινεῖ νὰ γνωρίσουμε σὲ βάθος, νὰ κατανοήσουμε τὸ νόημα τοῦ συμβολισμοῦ τῆς παραβολῆς τοῦ Ἄσώτου. Αὐτὸ τὸ νόημα ὀνομάζει **μυστηρίου δύναμιν**, γιατί ὡς συμβολικὸ εἶναι μυστήριον, ἀλλὰ ὡς λόγος τοῦ Θεοῦ ἔχει δύναμιν νὰ προκαλέσει καὶ σὲ μᾶς τὴ μετάνοια.

Ἀναδραμόντα σημαίνει τὸν υἱὸν ὁ ὁποῖος ἔτρεξε πίσω τὸ δρόμο, ποῦ εἶχε πάρει, ὅταν ἔφρευγε ἀπὸ τὸ πατρικὸ σπίτι. Ἔτσι ξαναγύρισε ἐκεῖ ἀπ' ὅπου εἶχε φύγει. Καὶ αὐτόν, ποῦ ἀνέδραμε (εἶναι Ἄδριστος β' τοῦ ῥ. ἀνατρέχω) ὁ πατέρας **προῦπαντήσας**, δηλ. ἀφοῦ βγήκε ἔξω στὸ δρόμο καὶ τὸν ἀντάμωσε, πρὶν νὰ φτάσει στὸ πατρικὸ σπίτι, τὸν ἀσπάζεται καὶ πάλιν τῆς οἰκειᾶς δόξης **τὰ γνωρίσματα**, δηλ. τὰ στολίδια καὶ τὰ σημάδια, ποῦ ἔδειχναν τὸ δικό του μεγαλεῖο ὡς υἱὸς του ποῦ ἦταν, τοῦ τὰ χαρίζει. Ὁ ποιητὴς χρησιμοποιεῖ τὸ ῥῆμα στὴ μέση φωνή (χαρίζεται), γιὰ νὰ

κάνει τὴ δυναμικὴ καὶ συμπαθητικὴ χρῆσιν τοῦ ῥήματός, δηλ. τὰ χαρίζει ὀλοπρόθυμα μὲ τὴν καρδιά του. Αὐτὰ τὰ γνωρίσματα στὴν παραβολὴ εἶναι ἡ στολὴ ἢ πρώτη καὶ ὁ δακτύλιος, δηλ. τὸ δαχτυλίδι, ποῦ συμβολίζει τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀρχοντιὰ τοῦ υἱοῦ του. Ἐπὶ πλέον ὁ πατέρας σφάζει, γιὰ νὰ γιορτάσουν καὶ νὰ χαροῦν, τὸν **μόσχον τὸν σιτευτόν** (τὸν καλοταϊσμένον), ποῦ ἐδῶ συμβολίζει τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Ὁ σκοπὸς τῆς παραβολῆς, λέγει ὁ ποιητὴς, εἶναι νὰ ῥυθμίσομε κι ἡμεῖς τὴ διαγωγὴ μας (αὐτὸ σημαίνει πολιτεύομαι) κατὰ τρόπον ἀντάξιον καὶ στὸν φιλάνθρωπο Πατέρα, ποῦ ἔκανε τὴ θυσία γιὰ χάριν τοῦ ἁσώτου καὶ γιὰ χάριν μας, ποῦ εἴμαστε κι ἡμεῖς ἄσωτοι, καὶ ἀντάξια πρὸς τὸ ἐνδοξο θῦμα αὐτῆς τῆς θυσίας, ποῦ εἶναι Σωτήρας τῶν ψυχῶν μας.

Μετάφραση

Ἄς νιώσουμε βαθιά, ἀδερφοί, τοῦ μυστηρίου τὴ δύναμιν. Διὰ τὸν Ἄσωτο υἱὸ, ποῦ ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλὴ ζωὴ ξαναγύρισε πίσω πρὸς τὸ πατρικὸ του σπίτι, ὁ πανάγαθος πατέρας τὸν ἀντάμωσε ἔξω, τὸν ὑποδέχτηκε καὶ τὸν καταφιλεῖ, καὶ πάλιν τοῦ χαρίζει ὀλοπρόθυμα τὰ σημάδια τῆς δικῆς του δόξης θυσιάζοντας καὶ τὸ καλοθρεμμένο μοσχάρι, γιὰ νὰ ζήσομε κι ἡμεῖς ἀντάξια καὶ στὸν φιλάνθρωπο πατέρα, ποῦ ἔκανε τὴ θυσία, καὶ στὸ ἐνδοξο θῦμα, τὸν Σωτῆρα τῶν ψυχῶν μας.

Τὰ ὑπόλοιπα τρία τροπάρια τοῦ Σαββάτου, παραμονῆς τοῦ Ἄσώτου, ἔχουν χαρακτῆρα ἐξομολογητικὸν καὶ ἐμφανίζουν τὸν ἁμαρτωλὸ νὰ νουθετεῖ καὶ νὰ παρακινεῖ ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτό του στὴ μετάνοια.

Ἦχος β'.

" πόσων ἀγαθῶν ὁ ἄθλιος ἑμαυτὸν ἐστέρησα! ὡ ποίας Βασιλείας ἐξέπεσα ὁ ταλαίπωρος ἐγώ! τὸν πλοῦτον ἀνάλωσα, ὃν περ ἔλα-

πει να βοήσει ο άμαρτωλός ως τον Άσωτον **δέξαι με υιόν...** Το **δέξαι** είναι Προστακτική του Άοριστου έδεξάμην. Σημαίνει ή φράση: **δέξου με σαν τον Άσωτον υιόν.** Έτσι ο χριστιανός αξιοποιεί την παραβολή του Άσώτου, που άκούει στο Ευάγγελιο.

Μετάφραση

“Ω από πόσα αγαθά ό άθλιος τον έαυτό μου έστέρησα! “Ω από ποιά βασιλεία έξέπεσα ό ταλαίπωρος έγώ! Τόν πλούτο, που παρέλαβα, τον ξόδεψα, την έντολή παρέβην. Άλλοίμονο ταλαίπωρη ψυχή! στο πύρ το αίώνιο λοιπόν καταδικάζεσαι. Γι’ αυτό πριν από το τέλος φώναξε στο Χριστό το Θεό· σαν τον Άσωτον υιόν δέξου με, Θεέ μου, και έλέησέ με.

Ήχος πλ. β’.

Κίς πατρικῆς δωρεᾶς διασκορπίσας τόν πλούτον, αλόγοις συνεβοσκόμην ό τάλας κτήνεσι, και τῆς αὐτῶν όρεγόμενος τροφῆς έλίμωπτον μή χορταζόμενος· άλλ’ ύποστρέψας πρὸς τόν εὐσπλαγγχον Πατέρα κραυγάξω σύν δάκρυσι· Δέξαι με ως μίσθιον, προσπίπτοντα τῆ φιλανθρωπία σου και σῶσόν με.

τῆς πατρικῆς δωρεᾶς. Ο άνθρωπος έδω θυμάται τον πλούτον του Παραδείσου. Είναι αλήθεια ότι ο άνθρωπος δεν υποτίμησε τον πλούτο του Παραδείσου αλλά θέλησε να τον κάνει δικό του. Η παρακοή των Πρωτοπλάστων έχει το ήθος τῆς πατροκτονίας. Ο διάβολος τους είπε *έσεσθε και ύμεις θεοί...* Άρα ό σκοπός τῆς παράβασης είναι να πάρει ό άνθρωπος τῆ θέση του Θεού με δική του πρωτοβουλία. Ο όφις απέκρυψε ότι ή ευτυχία του ανθρώπου δεν είναι ό Παράδεισος ό ίδιος αλλά ή παρουσία του Θεού μέσα σ’ αυτόν. Οί άνθρωποι έγιναν θεοί με την παράβαση μόνον ως προς την επιλογή του ίδιου θελήματος. Δεν απόχτη-

σαν με την παράβαση ούτε την παντοδυναμία, ούτε την πανσοφία ούτε την παναγάπη του Θεού. Μπόρεσαν όμως να τα αρνήθουν όλ’ αυτά. Γι’ αυτό λέγει **διασκορπίσας**, γιατί ό πλούτος χάθηκε χωρίς να τον οικειοποιηθεί ό άνθρωπος. Ο Θεός βέβαια άφησε κάποια αγάπη στις καρδιές των παραβατών και κάποια σοφία και κάποια δύναμη. Άν τους τα στερούσε όλα με μιάς, θα ήταν σαν να τους άπαγόρευε τελείως να τον αρνηθουν. “Ηθελε να τον ξαναζητήσουν από αγάπη και νοσταλγία, γιατί ό Θεός *αγάπη έστί.* Μ’ αυτές τις περιορισμένες δυνάμεις, που του επέτρεψε ό Θεός να έχει, ό άνθρωπος δημιούργησε τον πολιτισμό. Μιά σύγκριση του ανθρώπινου πολιτισμού με τῆ βασιλεία του Θεού δείχνει πόσο παιδιάρικης και μάταιη είναι ή προσπάθεια του ανθρώπου σε όλα τα πεδία του πολιτισμού, αλλά ό Θεός άφησε τον άνθρωπο να ζήσει πια με τον πολιτισμό του και με τῆ δουλεία του στους φυσικούς νόμους, για να κατανοήσει την πτώση του και να την αρνηθεί όχι μόνο σαν άτομο αλλά και σαν ανθρωπότητα.

αλόγοις συνεβοσκόμην ό τάλας κτήνεσι. Από την ώρα που άφείθηκε ό άνθρωπος από την κυβερνητική χάρη του Άγίου Πνεύματος, οι νόμοι τῆς φύσεως δεν αναγνώριζαν στο πρόσωπό του καμμία διαφορά από τα άλογα κτήνη. Άλλωστε είδαμε την επίμονη επιχειρηματολογία των «έπιστημόνων», για να άποδείξουν ότι ό άνθρωπος είναι έξελιγμένο ζώο. Άλλά και όταν εξηγοϋμε την ανθρωπινή συμπεριφορά με όρους βιολογικούς λ.χ. ή οικονομικούς ή πολιτικούς ή ήρατιστικούς κλπ., τί άλλο κάνομε παρά συναελάζομε τον άνθρωπο με τα κτήνη και γιαυτό άσωτος ταλανίζει τον έαυτό του ότι έβασκε μαζί με τα άλογα κτήνη.

και τῆς αὐτῶν όρεγόμενος τροφῆς έλίμωπτον μή χορταζόμενος. Λαχταροϋσε ό άσωτος την τροφή των άλλων κτηνών και ό σπερμινός άσωτος έξευτελίζεται μπροστά στα ζώα, που έχουν τρόπο να επιβιώσουν πιο εύκολα από τον άνθρωπο. Χαρακτηριστικός ό στίχος απ’ τους «Έλεύθερους πολιορκημένους» του Δ. Σολωμού *λαλεί πουλί, παίρνει σπυρι κι ή μάννα το ζηλεύει.*

Η στέρηση τροφῆς λέγεται λιμός και το ήημα είναι λιμώπτω, δηλ. αισθάνομαι σφοδρή πείνα. Βλέπομε και στις λεγόμενες πλού-

σιες και αναπτυγμένες χώρες τόσες διαμαρτυρίες και διαπραγματεύσεις και έγκλήματα ακόμα για οικονομική ίκανοποίηση και καταλαβαίνουμε εύκολα ότι ο άσωτος όλων των εποχών δεν χορταίνει, όσα αγαθά κι αν αποκτήσει, αλλά λιμώττει.

άλλ' ύποστρέψας ... κραυγάξω σύν δάκρυσι. Τό άλλα δείχνει έντονη αντίθεση άλλα χωρίς καμμία λογική αιτιολόγηση. Ή μετάνοια είναι ανεξήγητη και αυθαίρετη και μυστηριώδης κίνηση τής ανθρώπινης συνείδησης.

Υποστρέψας σημαίνει επιστρέψας δηλαδή αφού ξαναγύρισα με συντριβή και ταπεινώση (γι' αυτό χρησιμοποιεί την πρόθεση ύπό). Τώρα δεν νουθετεί πια τον έαυτό του άλλα χρησιμοποιεί Ήνεσιτώτα χρόνο κραυγάξω, δηλ. ή μετάνοια είναι πια γεγονός.

δέξαι με ως μίσθιον. Δέξου με σαν μισθωτόν (μισθιος είναι ο μισθωτός εργάτης σε αντιδιαστολή προς τον υίο). Ξέρουμε από την συνέχεια τής παραβολής ότι ο Πατέρας δέχτηκε τον Άσωτο υίο του ως υίο του με όλα τα μεγαλεία. Τό να τον δεχτεί ως μίσθιον αποτελεί την ανθρώπινη δικαιοσύνη, ένφ' ο Θεός έχει άλλη μεγαλειώδη και πολυευσπλαχνη δικαιοσύνη.

Μετάφραση

Ή αφού διεσκόρπισα τον πλούτο τής πατρικής δωρεάς, με τα άλλα κτήνη έβροσκα μαζί ο ταλαίπωρος, κι ένφ' αποζητούσα την τροφή τους, ήμουν πεινασμένος. Άλλα αφού γύρισα προς τον εύσπλαχνο Πατέρα φωνάζω με δάκρυα. Δέξου με σαν μισθωτόν, καθώς πέφτω στη φιλανθρωπία σου, και σώσε με.

Θεοτοκίον. Ήχος ο αυτός.

Ο ποιητής και λυτρωτής μου Πάναγνε, Χριστός ο Κύριος, εκ τής σής νιδύος προελθών, έμέ ένδυσάμενος, τής πρώην κατάρας, τον Άδάμ ήλευθέρωσε· διό σοι Πάναγνε, ως του Θεού Μητρί τε, και Παρθένω αληθώς, βοώμεν άσιγίτως,

τό Χαίρε του Άγγέλου· χαίρε Δέσποινα, προστασία και σωτηρία των ψυχών ήμών.

Στό Θεοτοκίον ο ποιητής απευθύνεται προς την Πάναγνη Μητέρα του Κυρίου, τον όποϊον αποκαλεί ποιητήν και λυτρωτήν, γιατί ο Χριστός με τα άλλα δύο πρόσωπα τής Άγίας Τριάδας «έποίησε» τον κόσμο και ο Χριστός πάλι με την συνεργία του Πατρός και του Άγίου Πνεύματος σαρκώθηκε κι έπαθε για να λυτρώσει τον άνθρωπο.

Έκ τής σής νιδύος προελθών (αφού γεννήθηκε από την δική σου κοιλιά). Έδώ θέλει να τονίσει τό δόγμα ότι ο Χριστός γεννήθηκε Θεάνθρωπος από την Παναγία Μητέρα του· γι' αυτό την αποκαλούμε και Θεοτόκο.

έμέ ένδυσάμενος... τον Άδάμ ήλευθέρωσε. Έμένα αφού ντύθηκε, έμένα τον άνθρωπο τον ίδιον όχι τη μορφή μου, τό σχήμα μου, άλλα την ύπόστασή μου. Χρησιμοποιεί τό πρώτο ένικό πρόσωπο, για να βιώσει προσωπικά τό γεγονός τής σαρκώσεως του Λόγου, γιατί ένφ' έγινε για όλο τό ανθρώπινο γένος έχει την ίδια σημασία και για τον καθένα μας προσωπικά. Έγώ αισθανόμενος τη δική μου μηδαμινότητα και άναξιότητα μου μπορώ να μαρτυρήσω τό υπέρλογο μεγαλείο τής σαρκώσεως και αυτό να με οδηγήσει σε ζωρότερη μετάνοια. Έμμεσα ο ποιητής απαντά και στό σωτηριολογικό ερώτημα: γιατί ή σάρκωση του Λόγου; Ής Θεός είχε τη δύναμη με κάθε άλλο τρόπο να σώσει τον άνθρωπο. Ένδυσάμενος έμέ όμως ο Χριστός μου μετέδωσε όλη την άξιοπρέπεια τής σταυρικής του θυσίας, με έκανε φοβερόν στον διάβολο και στον Άδη, ο όποϊος *άνθρωπον έλαβε και Θεω περιέτυχεν* με συνανέστησε μαζί του, με συμπαρέλαβε στην Άνάληψή του, ούσιαστικά με έκανε κατά χάριν κοινωνό τής θεότητας του σαν άπάντηση στην άποστασία του Παραδείσου, όπου έγώ θέλησα να γίνω αυτοδικαίως και χωρίς κοινωνία μαζί Του θεός.

Διό σοι Πάναγνε. Γι' αυτό δηλ. επειδή από την κοιλιά σου προήλθε ο ποιητής και λυτρωτής μου. **Μητρί τε και Παρθένω,** σε σένα ως Μητέρα και Παρθένον ... Όπως αυτά τα δυο είναι λο-

Ἄσωτός εἶ/ τις ὡς ἐγώ,/ θαρρῶν ἰθι
Θείου γὰρ οἴ/κτου πᾶσα ἡ/νοικται θύρα.

Ὁ **ιαμβικός στίχος** εἶναι συνηθέστατα «τρίμετρος» ὅπως ἐδῶ. Τὸ κάθε «μέτρο» ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο δισύλλαβα εἴτε βραχὺ μακρὸ (υ-) εἴτε μακρὸ μακρὸ (--)

Ἄ^υσω^υτος^υ εἶ^υ / τις^υ ὡς^υ ἐ^υγώ^υ / θαρ^υ ρῶν^υ, ἰ^υθι^υ
Θεῖ^υ ου^υ γὰρ^υ οἴ^υ / κτου^υ πᾶ^υσα^υ ἡ^υ / νοῖ^υ κται^υ θύ^υ ρα^υ

Ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶναι ἀδιάφορη, (συνήθως βραχεῖα).
Μετὰ τὸ εἶ τις ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα ἐστί.

Ἡ ἔκφραση **εἶ τις ... ἐστί** σημαίνει: ἂν εἶναι κανεὶς, ποῦ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ: ὅποιος εἶναι. **ἰθι** εἶναι Προστακτικὴ τοῦ ῥήματος εἶμι, ποῦ σημαίνει ἐρχομαι.

Μετάφραση

Ἄσωτος ὅποιος εἶναι ὅπως ἐγώ, μὲ θάρρος ἄς ἔλθεις.
Γιατὶ τοῦ Θεοῦ οἴκτου ἀνοίξε κάθε πόρτα.

Τὸ ποιμαντικὸ κείμενο ποῦ ἀκολουθεῖ ἐξηγεῖ γιατί οἱ Πατέρες ἐνέταξαν τὴν παραβολὴν τοῦ Ἄσώτου νὰ ἀναγινώσκειται καὶ νὰ ὀνοματίζει ὅλην αὐτὴ τὴ δευτέραν ἐβδομάδα τοῦ Τριψδίου. Τὸ ἔκκα-
ναν λέγει *φιλανθρώπως καὶ πατρικῶς ἔχοντες*, δηλ. ἐπειδὴ νοι-
ώθουν φιλάνθρωπα καὶ πατρικὰ πρὸς αὐτούς, ποῦ ἔχουν βαριὰ
τὴ συνείδηση ἀπὸ πολλὰς ἁμαρτίες *πολλὰ τῶν ἀτόπων ἀσώτως
ἐκ νεωτέρας πάνυ τῆς ἡλικίας βιοῦντες ... καὶ εἰς βυθὸν τῶν κακῶν
ὑποπεσόντες πρὸς ἀπόγνωσιν ἔρχονται* (ἄσωτα ἀπὸ πολλὴ μικρὴ
ἡλικία ζώντας καὶ ἐπειδὴ ἔχουν πέσει στὸ βυθὸ τῶν κακῶν πρά-
ξεων, ἔρχονται σὲ ἀπελπισία ... καὶ δὲν δέχονται νὰ ἀλλάξουν δια-
γωγὴ προβάλλοντες τίς πολλὰς τοὺς ἁμαρτίες, *ἐσμὸν τῶν κακῶν*
δηλ. πλῆθος τῶν κακῶν, καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τῆς ἀπελπισίας
τοὺς πέφτουν σὲ βαθύτερες ἁμαρτίες).

Στὴ συνέχεια ἐξηγεῖ σύντομα τὴν παραβολὴν τοῦ Ἄσώτου καὶ

καταλήγει μὲ τὴν τελευταία παράγραφο: (Γι' αὐτὴν τὴν αἰτία καὶ ἡ παραβολὴ αὐτὴ ἐδῶ ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρες ἐτάχθηκε, γιὰ νὰ
ξερριζώσει τὴν ἀπελπισία καὶ τὴ δειλία νὰ καταπιασθεῖ κανεὶς μὲ
τὰ καλὰ ἔργα -καὶ νάρχισι καινούργια ζωὴ- καὶ προτρέποντας σὲ
μετάνοια καὶ ἐπιμέλεια αὐτόν, ποῦ ὅπως ὁ Ἄσωτος ἁμάρτησε.
Αὐτὴ θὰ εἶναι καὶ ὄπλο πολὺ μεγάλο γιὰ ἀντιμετώπιση τῶν βελῶν
τοῦ διαβόλου καὶ δυνατὸ κάστρο ἀμυντήριον).

Ἐπειδὴ γὰρ εἰσι τινές, πολλὰ τῶν ἀτόπων
ἑαυτοῖς συνιδότες, ἀσώτως τε ἐκ' νεωτέρας
πάνυ τῆς ἡλικίας βιοῦντες, καὶ μέθαις καὶ
ἀσελγείαις σχολάζοντες, καὶ εἰς βυθὸν οὕτω
κακῶν ἀποπεσόντες, πρὸς ἀπόγνωσιν ἔρχονται,
ἧτις δὴ γέννημα ἐστί τῆς ἀλαζονείας· καὶ
κάντεῦθεν πρὸς ἐπιμέλειαν ἀρετῆς οὐδαμῶς
ἔρχεσθαι βούλονται, καὶ τὸν τῶν κακῶν ἐσμὸν
προβαλλόμενοι, τοῖς αὐτοῖς καὶ χεῖροσι τῶν
κακῶν ἀεὶ περιπίπτουσι· φιλανθρώπως καὶ πα-
τρικῶς οἱ ἅγιοι πατέρες, καὶ πρὸς τοὺς τοιού-
τους τῶν ἀνθρώπων ἔχοντες, καὶ ἀπαγαγεῖν τῆς
ἀπογνώσεως θέλοντες, τὴν τοιαύτην παραβολὴν
ἐνταῦθα μετὰ τὴν πρώτην ἐνέταξαν, πρόρριζον
τὸ τῆς ἀπογνώσεως ἀνασπῶντες πάθος, καὶ
πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν διεγείροντες, καὶ τὰ φι-
λάνθρωπα καὶ ὑπεράγαθα τοῦ Θεοῦ σπλάγχνα,
τοῖς πλεῖστα ἐπταικόσι, διὰ τοῦ Ἄσώτου δει-
κνύοντες, ὡς οὐκ ἐστὶν οὐδὲν τῶν ἁμαρτημάτων,
ὃ τὴν ἐκείνου φιλάνθρωπον γνώμην νικᾷσει, ἐξ
αὐτῆς τῆς παραβολῆς, τοῦ Χριστοῦ αὐτὸ παρι-
στάνοντες. Δύο μὲν οὖν εἰσιν υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου,
ἧτοι τοῦ Θεανθρώπου Λόγου, οἱ δίκαιοι, καὶ οἱ
ἁμαρτωλοὶ. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος ἐστὶν, ὁ ἐν
ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ, καὶ τῶ καλῶ ἀεὶ ἐπιμένων

τες και που ζων την αιώνιον προσέφερες με την ανάστασή σου σε μᾶς, ὄλους, ἀνάπαυσε Κύριε αὐτούς, που κοιμήθηκαν με εὐσέβεια ἢ στις ἐρήμους ἢ στις πόλεις ἢ στη θάλασσα ἢ στη στεριά ἢ σε κάθε τόπο, βασιλεῖς, ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς, μοναχοὺς και μικροὺς και μεγάλους σε κάθε ἡλικία ὄλους μαζί· και κάνε ἄξιους αὐτούς τῆς οὐράνιας βασιλείας Σου.

Ἡ ἢ ἐκ νεκρῶν ἐγέρσει σου Χριστέ, οὐκέτι ὁ θάνατος κυριεύει τῶν θανόντων εὐσεβῶς· διὸ αἰτοῦμεν ἐκτενῶς τοὺς σοὺς δούλους ἀνάπαυσον ἐν αὐλαῖς σου, και ἐν κόλποις Ἀβραάμ, τοὺς ἐξ Ἀδὰμ μέχρι σήμερον, λατρεύσαντάς σοι καθαρῶς, πατέρας και ἀδελφούς ἡμῶν, φίλους ὁμοῦ και συγγενεῖς· ἅπαντα ἄνθρωπον τὰ τοῦ βίου λειτουργήσαντα πιστῶς, και πρὸς σε μεταστάντα, πολυειδῶς, και πολυτρόπως ὁ Θεός, και ἄξιωσον τούτους, τῆς οὐρανίου Βασιλείας σου.

τῆ ἐκ νεκρῶν ἐγέρσει σου. Ἡ Δοτικὴ τῆ ἐγέρσει εἶναι Δοτικὴ τῆς αἰτίας. Τὸ οὐκέτι σημαίνει ὄχι πλέον, δηλ. ἐξ αἰτίας τῆς ἀναστάσεώς σου δὲν κυριεύει πλέον ὁ θάνατος αὐτούς, που πέθαναν με εὐσέβεια. Γιατὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάστασι (αὐτὸ σημαίνει ἔγερση) και οἱ εὐσεβεῖς δὲν εὗρισκαν τὴν ἀνάπαυσι, ἀφοῦ δὲν εἶχαν ἐλπίδα νὰ ἐνωθοῦν πλέον τὰ σώματα με τὴς ψυχές τους ὅπως ἐπλάσθηκαν οὔτε ἐλπίδα ἀποκατάστασις τῆς Κτίσεως στὴν τελειότητά της. Μετὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ γίνεται πλέον γεγονός ἢ ἀνάστασι τῶν σωμάτων μας και ἡ ἀποκατάστασι (ἀνακαίνισι, παλιγενεσία) τῆς δημιουργίας.

Και πάλι τονίζεται σ' αὐτὸ τὸ τροπάριον ὅτι παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ νὰ κάνει ἄξιους τῆς βασιλείας τοὺς **λατρεύσαντας ... καθαρῶς** κλπ., διότι ἡ δωρεὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερη ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινη ἀξία και ἀρετή.

Μετάφρασι

Μὲ τὴν ἀνάστασή σου ἀπ' τοὺς νεκρούς, Χριστέ, δὲν κυριεύει πιά ὁ θάνατος αὐτούς που πέθαναν εὐσεβῶς. Γι' αὐτὸ σε παρακαλοῦμε πολὺ τοὺς δούλους σου ἀνάπαυσέ τους στὴς αὐλές σου και στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἀβραάμ, αὐτούς, που ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ μέχρι σήμερα σε λάτρεψαν καθαρὰ πατέρες και ἀδελφούς μας, φίλους μαζί και συγγενεῖς, δηλαδὴ γενικὰ κάθε ἄνθρωπο, που ἄσκησε τὰ καθήκοντα τοῦ βίου πιστὰ και μετατέθηκε σε σένα με κάθε μορφὴ θανάτου και κάθε τρόπο, Θεέ μου, και ἄξιους κάνε αὐτούς τῆς οὐράνιας βασιλείας σου.

Ἦχος πλ. δ'.

Θρηνῶ και ὀδύρομαι, ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον, και ἴδω ἐν τοῖς τάφοις κειμένην τὴν κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασθεῖσαν ἡμῖν ὠραιότητα, ἄμορφον, ἄδοξον, μὴ ἔχουσαν εἶδος. "Ὁ τοῦ θαύματος! τί τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦτο γέγονε μυστήριον; πῶς παρεδόθημεν τῇ φθορᾷ; πῶς συνεζεύχθημεν τῷ θανάτῳ; Ὅντως Θεοῦ προστάξει, ὡς γέγραπται, τοῦ παρέχοντος τοῖς μεταστᾶσι τὴν ἀνάπαυσιν.

θρηνῶ και ὀδύρομαι. Ὁ ποιητὴς θρηνεῖ και ὀδύρεται (που σημαίνει τὸ ἴδιο) ὅταν ἐννοήσει τὸν θάνατον, δηλ. ὅταν ἐκτιμήσει τὴ σημασία του. Εἶδαμε ὅτι ὁ κόσμος και ἰδιαίτερα ὁ σύγχρονος κόσμος τῆς ἐπιστήμης και τοῦ ὀρθολογισμοῦ ἀντιμετωπίζει τὸ θάνατο ὡς φυσικὸ γεγονός και με κάποια φαινομενικὴ ψυχραιμία. Οὐσιαστικὰ αὐτὴ ἡ φαινομενικὴ ψυχραιμία, που μᾶς χαρακτηρίζει κυρίως γιὰ τὸν θάνατο, τοῦ ἄλλου, εἶναι ἕνας πανικὸς που τὸν συγκαλύπτουμε ἀπὸ ἐγωῖσμό.

Ὁ ποιητὴς ἐξηγεῖ γιατί θρηνεῖ και ὀδύρεται. Βλέπει νὰ κοίτεται μέσα στοὺς τάφους ἄμορφη ἄδοξη χωρὶς εἶδος, δηλ. χωρὶς ζω-

πρὸ τὰ φυσιογνωμικὰ χαρακτηριστικὰ τὴν **πλασθεῖσαν ὠραιότητα** δηλ. τὴν ὁμορφιὰ τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, ποῦ ἐπλασεν ὁ Θεός.

ὦ τοῦ θαύματος! Γιὰ τὸν ποιητὴ ὁ θάνατος δὲν εἶναι κάτι φυσικό, δὲν εἶναι οὔτε μιὰ ἀπλὴ μηχανικὴ συνέπεια τῆς ἁμαρτίας. Εἶναι θαῦμα καὶ μυστήριο. Χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ προκαλεῖ γίνεται φαινομενικὰ μὲν αὐτόματο στὴν οὐσία ὅμως κατὰ θέλημα Θεοῦ. Καὶ εἶναι μυστήριο, γιατί δὲν εἶναι κάτι λογικό, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπλάστηκε, γιὰ νὰ πεθάνει, ἀλλὰ γιὰ κάποιο σπουδαῖο σκοπὸ δόθηκε στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴν κτίση ὁ θάνατος.

ὄντως Θεοῦ προστάξει. Πράγματι λόγω προσταγῆς Θεοῦ δόθηκε ὁ θάνατος καὶ ὁ ἴδιος Θεὸς σ' αὐτούς, ποῦ **μεθίστανται**, δηλ. μετατοπίζονται ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, δίνει τὴν ἀνάπαυση, ὥστε ὁ θάνατος νὰ μὴν εἶναι μιὰ ὀδυνηρὴ καταστροφὴ ἀλλὰ μιὰ διαδικασί ἀποκατάστασης τῆς δημιουργίας, ἀφοῦ μὲ τὸν θάνατο πεθαίνει τὸ κακὸ καὶ χάνεται, κι ἀπ' τὴν τέφρα τῶν σωμάτων θ' ἀναστηθεῖ καὶ θὰ ἀναδημιουργηθεῖ ἡ νέα δημιουργία, ὅπως τὸ βεβαιώνει καὶ ὁ ἀπ. Παῦλος στὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ (Κεφ. δ', 13-17), ποῦ διαβάζεται στὴν λειτουργία αὐτοῦ τοῦ Σαββάτου.

Μετάφραση

Θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον καὶ ἰδῶ μέσα στοὺς τάφους νὰ κοιτῆται ἡ ὠραιότητα ποῦ πλάστηκε σὲ μᾶς κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἄμορφη, ἄδοξη χωρὶς πρόσωπο.

Τί θαῦμα εἶναι αὐτό! Τί μυστήριο εἶναι αὐτό, ποῦ γίνηκε σὲ μᾶς. Ἀλήθεια μὲ προσταγὴ Θεοῦ ἐγίνε, ὅπως εἶναι γραμμένο, τοῦ Θεοῦ, ποῦ προσφέρει σ' αὐτούς ποῦ πηγαίνουν κοντά του τὴν ἀνάπαυση.

Ἀκολουθοῦν δύο νεκρώσιμα τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Ἦχος πλ. β'.

Ἄρχη μοι καὶ ὑπόστασις τὸ πλαστουργόν σου γέγονε πρόσταγμα· βουλκθεὶς γὰρ ἐξ ἀοράτου τε καὶ ὀρατῆς με ζῶον συμπῆξαι φύσεως, γῆθέν μου τὸ σῶμα διέπλασας· δέδωκας δέ μοι ψυχὴν, τῆ θεία σου καὶ ζωοποιῶ ἐμπνεύσει διὸ Σωτὴρ τοὺς δούλους σου, ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐν σκιναις Δικαίων ἀνάπαυσον.

Ἄρχη μοι καὶ ὑπόστασις. Ἀρχὴ ἐννοεῖ τὴν ὑπαρξὴν, ὑπόστασι αὐτό, ποῦ λέμε καὶ πρόσωπο.

τὸ πλαστουργόν πρόσταγμα. Εἶναι ἡ αὐτοπροσταγὴ τοῦ Θεοῦ: *Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν* (Γεν. β', 7) γιατί μ' αὐτὸ τὸ πρόσταγμα πλάστηκε ὁ ἄνθρωπος. Ὡστε ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀρχὴ· ἀρα κατὰ τὴ σχολαστικὴ φιλοσοφία ἔχει καὶ τέλος. Καὶ ὅμως ὁ δημιουργὸς Θεὸς γιὰ τὸν ἄνθρωπο ὄχι μόνο δὲν ἀρκέστηκε στὸ *γεννηθῆτω*, ὅπως εἶπε καὶ ἐγενήθησαν ὅλα τὰ ἄλλα δημιουργήματα ἀλλὰ καὶ ὅταν στάθηκε μπροστά του πλασμένος ὁ Ἀδὰμ *ἐνεφύσπεν αὐτῷ πνοὴν ζῶσαν* δηλ. τοῦ ἔδωσε κάτι, ποῦ εἶχε καὶ ὁ Θεός, ὅπως ἐμεῖς ἔχομε τὸν ἀέρα στὰ πνευμόνια μας καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ψυχὴ του· κι ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πλάστηκεν ἀθάνατος. Ἀρα ὁ θάνατος εἶναι ἀφύσικο πρᾶγμα στὸν ἄνθρωπο, ὅπως ἀφύσικο εἶναι καὶ ἡ ἁμαρτία.

ζῶον συμπῆξαι. Ἐπειδὴ ἤθελε νὰ συμπῆξει, δηλ. νὰ δώσει ὑλικὴν ὑπόστασι ζωντανοῦ πλάσματος.

ἐξ ἀοράτου καὶ ὀρατῆς φύσεως. Ἡ ψυχὴ μας εἶναι ἀπὸ τὴν ἀόρατη φύση καὶ τὸ σῶμα μας ἀπὸ τὴν ὀρατή.

γῆθεν. Ἀπὸ γῆ (χῶμα) μοῦ διέπλασες τὸ σῶμα.

ψυχὴν δέ. Ἐνῶ τὴν ψυχὴν μοῦ τὴν ἐδημιούργησες μὲ τὸ θεϊκὸ καὶ ζωοποιὸ φύσμημα. Ἀρα ζωὴ δὲν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὸ βιολογικὸ γεγονός, ὅπως ὀρίζει τὴ ζωὴ ἡ βιολογία, γιατί καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἔχουν τέτοια ζωὴ. Ἡ ζωὴ σὰν ἀποτέλεσμα τῆς **ζωοποιοῦ ἐμπνεύσεως** τοῦ Δημιουργοῦ εἶναι ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς, ποῦ ὡς ἀθάνατη μεταδίδει καὶ στὸ σῶμα τὴν ἀθανασία.

Μετάφραση

Ἄρχῃ σὲ μένα τῆς ὑπαρξῆς καὶ προσωπικῆ μου ὑπόστασι ἐγίνε τὸ πλαστοουργόν σου πρόσταγμα. Γιατί, ἐπειδὴ θέλησες ἀπὸ ἀόρατη καὶ ὄρατὴ φύση νὰ μὲ πλάσεις ζωντανὸ πλάσμα, ἀπὸ τῆ γῆ τὸ σῶμά μου ἐπλάσες, μοῦ ἔδωσες ὅμως ψυχὴ μὲ τὸ θεϊκὸ καὶ ζωοποιό σου ἐμφύσημα. Γι' αὐτό, σωτήρα μου, τοὺς δούλους σου σὲ χάρα ζώντων, σὲ σκηνὲς δικαίων ἀνάπαυσε.

Ἦχος πλ. δ'.

Θ βάθει σοφίας φιλανθρωπῶς πάντα οικονομῶν, καὶ τὸ συμφέρον πᾶσιν ἀποπέμνων μόνη Διμιουργέ, ἀνάπαυσον Κύριε τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου· ἐν σοὶ γὰρ τὴν ἐλπίδα ἀνέθεντο, τῷ ποιητῇ καὶ πλάστῃ καὶ Θεῷ ἡμῶν.

Σ' αὐτὸ τὸ ἀπολυτικίον τονίζεται πάλιν ὅτι καὶ ὁ θάνατος εἶναι δωρεὰ τῆς θείας φιλανθρωπίας πρὸς τὸν ἄνθρωπο μετὰ τὴν ἀμαρτία.

Μετάφραση

Διμιουργέ μας, ἐσὺ ποὺ μόνος μὲ βάθος σοφίας οικονομεῖς τὰ πάντα μὲ φιλανθρωπία καὶ σ' ὅλους δίνεις τὸ συμφέρον, ἀνάπαυσε Κύριε τὶς ψυχὰς τῶν δούλων σου. Γιατὶ σὲ σένα ἐστήριζαν τὴν ἐλπίδα, τὸν ποιητὴ καὶ πλάστη καὶ Θεό μας.

Τὰ δύο Θεοτοκία (Πρὸςθεΐαις..., Σὲ καὶ τεῖχος...) εἶναι ἀπλά.

Τῷ ΣΑΒΒΑΤῶ ΠΡῶτῳ Εἰς τὸν Ὁρθρον

Προηγούνται Κάθισμα καὶ Θεοτοκίον, ποὺ εἶναι ἀπλά.

Ἀκολουθεῖ Κανὼν «τοῦ ἀναξίου Θεοδώρου». Ὁ Κανὼν αὐτὸς εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστους Κανόνες τῆς ὑμνογραφίας μας, ποὺ ἔχουν καὶ ᾠδὴ β'. Ἄρα εἶναι πλήρης Κανὼν μὲ ἑννέα ᾠδές. Τὸ θέμα του εἶναι ἡ μνημόνευσι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἔφυγαν ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωὴ ὡς πιστεῖ κεκοιμημένοι, δηλ. ὡς ἄνθρωποι ποὺ μὲ πίστη στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἄφησαν τὴν τελευταία τους πνοή. Ἰδίως ἀποβλέπει στὴν ἀνάπαυσι τῶν βιαίως ἀποθανόντων, οἱ ὅποιοι λόγῳ τῶν περιστάσεων συχνὰ δὲν βρίσκονται, γιὰ νὰ κηδευτοῦν, ὅπως οἱ ναυαγοὶ κλπ.

ᾠδὴ α'

Ἦχος πλ. δ'. Ὁ θείμῳς.

Κῆμα ἀναπέμψωμεν, λαοί, τῷ θαυμαστῷ Θεῷ ἡμῶν, τῷ ἀπαλλάξαντι τὸν Ἰσραὴλ ἐκ δουλείας, ᾠδὴν ἐπινίκιον ἄδοντες καὶ βοῶντες· Ἄσωμέν σοι, τῷ μόνῳ Δεσπότῃ.

Τροπάρια

Ἦμεις πάντες δυσωπήσωμεν Χριστόν, τελοῦντες μνήμην σήμερον τῶν ἀπ' αἰῶνος νεκρῶν, ἵνα τοῦ αἰωνίου πυρός αὐτοὺς ῥύσκηται, πιστεῖ κεκοιμημένους καὶ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου.

Χριστός ανέστη λύσας τῶν δεσμῶν Ἀδάμ τὸν πρωτόπλαστον, καὶ τοῦ Ἄδου καταλύσας τὴν ἰσχύν· Θαρσεῖτε πάντες οἱ νεκροί· ἐνεκρώθη ὁ θάνατος, ἐσκυλεύθη καὶ ὁ Ἄδης σὺν αὐτῷ, καὶ ὁ Χριστὸς ἐβασίλευσεν, ὁ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστάς· αὐτὸς ἡμῖν ἐχαρίσατο, τὴν ἀφθαρσίαν τῆς σαρκός· αὐτὸς ἀνιστᾷ ἡμᾶς, καὶ δωρεῖται τὴν ἀνάστασιν ἡμῖν, καὶ τῆς δόξης ἐκείνης, μετ' εὐφροσύνης πάντας ἀξιοῖ, τοὺς ἐν πίστει ἀκλινεῖ πεπιστευκότας θερμοῦς ἐπ' αὐτῷ.

Χριστὸς ἀνέστη λύσας. Σκυλεύω σημαίνει νικῶ τὸν ἐχθρὸν τὸν σκοτώνω καὶ τοῦ παίρνω τὰ δπλα του.

ἀκλινῆς πίστις. Εἶναι ἡ πίστις, ποὺ δὲν γέρνει πρὸς τὴν ἀπιστία, δηλ. σταθερὴ καὶ ἀκλόνητη πίστις.

Μετάφραση

Ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε, ἀφοῦ ἔλυσε τὸν Ἀδάμ, δηλ. ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου κι ἀφοῦ τοῦ θανάτου κατάργησε τὴν δύναμιν. Ἔχετε θάρρος ὅλοι οἱ νεκροί, νεκρώθηκε ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἄδης μαζί του, καὶ ὁ Χριστὸς ἐβασίλευσεν, αὐτὸς, ποὺ σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε.

Αὐτὸς μᾶς ἐχάρισε τὴν ἀφθαρσία τοῦ σώματος, αὐτὸς μᾶς ἀνασταίνει καὶ μᾶς δωρίζει τὴν ἀνάστασιν καὶ γιὰ τὴ δόξα ἐκείνη μὲ βαθιὰ χαρὰ ὅλους μᾶς κάνει ἀξιους, ὅσοι μὲ πίστιν ἀκλόνητην ἔχομε πιστεύσει σ' αὐτόν.

Ἦχος β'.

Ὡς ἄνθος μαραίνεται, καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται, καὶ διαλύεται πᾶς ἄνθρωπος· πάλιν δὲ ἰχούσικς τῆς σάλπιγγος νεκροὶ ὡς ἐν συσσεισμῷ πάντες ἀναστήσονται πρὸς τὴν σὴν ὑπάντησιν Χριστῆ ὁ Θεός. Τότε Δέσποτα, οὐς μετέστησας ἐξ ἡμῶν, ἐν ταῖς τῶν Ἀγίων σου κατὰταξον σκικναῖς τὰ πνεύματα Δέσποτα τῶν σῶν δούλων ἀεὶ.

ὡς ἄνθος μαραίνεται καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται...

ὡς ἄνθος μαραίνεται... Ἄν ἔμενε μόνο σ' αὐτὴ τὴ διαπίστωση ὁ ποιητῆς, θὰ ἦταν ὁμοιος μὲ τοὺς ῥομαντικούς καὶ ἀπαισιόδοξους ποιητῆς. Ἡ Ὁρθόδοξη πίστις ὁμως προχωρεῖ σὲ μιὰ ἀποκατάσταση τῆς θλιβερῆς εἰκόνας τοῦ κόσμου, γιὰ τὴ θλιβερὴ αὐτὴ εἰκόνα δὲν εἶναι τοῦ κόσμου, ποὺ ἐδημιούργησε ὁ Θεός, ἀλλὰ τοῦ κόσμου, ὅπως τὸν παραμόρφωσε ἡ ἁμαρτία.

Πάλιν δὲ ἰχούσικς σάλπιγγος (πάλι ὁμως καθὼς θὰ ἰχέι ἡ σάλπιγγα).

Ὡς ἐν συσσεισμῷ (ὡς σ' ἓνα δυνατὸ σεισμό).

πάντες ἀναστήσονται πρὸς τὴν σὴν ὑπάντησιν. Ὅλοι θ' ἀναστηθοῦν καὶ θὰ στραφοῦν πρὸς ἐσένα ποὺ θάρχεσαι, γιὰ νὰ σὲ συναντήσουν.

Μὲ τὸν ὄρο πάντες ἐννοεῖ καὶ τοὺς δικαίους καὶ τοὺς ἀμετανοήτους. Οἱ ἀμετανόητοι κι αὐτοὶ θὰ στραφοῦν πρὸς τὸν Κριτῆ, γιὰ τὴν δὲν θὰ ὑπάρχει ἄλλο σημεῖο ἀναφορᾶς στὸν κόσμο κι ἔτσι οἱ ἀμετανόητοι θὰ κοιτάζουν μὲ φρίκη καὶ τρόμο τὸν Κριτῆ, τὸν ἴδιον Κριτῆ, ποὺ οἱ δίκαιοι (οἱ μετανοημένοι) θὰ τὸν κοιτάζουν μὲ ἀχόρταστη ἀγαλλίαση.

Ἡ λέξη τὰ πνεύματα μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει σὲ λανθασμένη ἀποψη ὅτι μόνο τὰ πνεύματα θὰ ἀναστηθοῦν. Ἐμεῖς θὰ ἐννοήσομεν τὰ πρόσωπα, δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους.

Μετάφραση

Σὰν ἄνθος μαραίνεται καὶ σὰν ὄνειρο φεύγει καὶ διαλύεται κάθε ἄνθρωπος, καθὼς ὁμως πάλι θὰ ἦχει ἢ σάλπιγγα οἱ νεκροὶ σὰν ἀπὸ ἓνα μεγάλο σεισμὸ θάναστηθοῦν, γιὰ νὰ σὲ ὑποδεχοῦν Χριστέ ὁ Θεὸς μας. Τότε Δέσποτα αὐτούς, ποὺ πῆρες ἀπὸ μᾶς, στίς σκηνὲς τῶν Ἁγίων σου κατὰταξε, τὰ πνεύματα Δέσποτα τῶν δούλων σου πάντοτε.

Ἴσως νὰ ἀπορήσει κανεὶς γιατί ὁ ποιητὴς μιλεῖ γιὰ τοὺς νεκροὺς στὸ τρίτο πρόσωπο ἐνῶ τὸ πιθανότερο ἦταν νὰ εἶναι κι αὐτὸς κι ἐμεῖς ποὺ ψάλλομε τὸ τροπάριό του μαζί με τοὺς νεκρούς, ποὺ θ' ἀναστηθοῦν. Μιὰ ἀπάντησι θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ὅτι αὐτοὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ποιητὲς μετὰ τὸ προφητικὸ τους χάρισμα εἶχαν τὴν προσδοκίαν ἢ καὶ τὴν πίστιν ὅτι τὰ τροπάρια τους θὰ ψάλλονται στὴν Ἐκκλησία μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, ὅποτε αὐτοί, ποὺ θὰ τὰ ψάλλουν, δὲν θὰ εἶναι μετὰ τῶν νεκρῶν ἀλλὰ μετὰ αὐτῶν, ποὺ ὁ ἀπ. Παῦλος στὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ περιγράφει *ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου*.

Ἀκολουθεῖ νεκρώσιμον τροπάριον τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Ἦχος πλ. β'.

Ἦλγος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν ἢ τοῦ ξύλου ἀπόγευσις πάλαι ἐν Ἑδέμ, ὅτε ὄφις ἰὸν ἐξεργεύξατο· δι' αὐτοῦ γὰρ εἰσῆλθεν ὁ θάνατος παγγενῆ κατεσθίων τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' ἐλθὼν ὁ Δεσπότης καθεῖλε τὸν δράκοντα, καὶ ἀνάπαυσιν ἡμῖν ἐδωρήσατο. Πρὸς αὐτὸν οὖν βοήσωμεν· Φεῖσαι Σωτήρ, καὶ οὐς προσελάβου, μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν σου ἀνάπαυσον.

ἄλγος τῷ Ἀδὰμ ἐχρημάτισεν. Χρηματίζω σημαίνει εἶμαι, γίνομαι. Ἀπόγευσις εἶναι ἡ γεύσι μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν

της. **Ἐξεργεύγομαι** σημαίνει βγάζω ἀπὸ μέσα μου καὶ μάλιστα μετὰ εὐκολίαν ὅπως τὸ ῥέψιμο· χρησιμοποιεῖ τὸ ἐξεργεύξατο καὶ ὄχι τὸ ἔχυσε, γιατί τὸ δολιχόητο ἦταν τὰ λόγια τοῦ ὄφιος. **Κατεσθίω** σημαίνει κατατρώγω. **Φεῖσαι** εἶναι Προστακτικὴ τοῦ Ἀορίστου ἐφεισάμην τοῦ ῥήματος· **φείδομαι**, ποὺ σημαίνει νιάζομαι, λυποῦμαι, προστατεύω, δὲν ἐγκαταλείπω.

ἐλθὼν ὁ Δεσπότης καθεῖλε τὸν δράκοντα. Ἐδῶ εἰκονίζει τὸν θάνατον μετὰ δράκοντα, γιατί πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν κατέτρωγε ὄλους τοὺς ἀνθρώπους (**παγγενῆ τὸν ἄνθρωπον**), δηλ. ὄλο τὸ ἀνθρώπινο γένος.

Μετάφραση

Πόνος ἔγινε στὸν Ἀδὰμ ἢ γεύσι τοῦ ξύλου (δηλ. τοῦ καρποῦ τοῦ δέντρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ) στὴν παλιὰ ἐκείνη ἐποχὴ μέσα στὴν Ἑδέμ, ὅταν ὁ ὄφις ἔχυσε τὸ δολιχόητο. Γιατὶ ἀπ' αὐτὸ μπῆκε ὁ θάνατος, ποὺ ἔτρωγε ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ ἦλθεν ὁ Δεσπότης καὶ κατενίκησε τὸν δράκοντα καὶ ἀνάπαυσιν μᾶς ἐδώρησε. Πρὸς αὐτὸν λοιπὸν ἄς φωνάξομε: **Λυπήσου μας, Σωτήρα, μας καὶ αὐτούς, ποὺ πῆρες, μαζί με τοὺς ἐκλεκτούς σου ἀνάπαυσε.**

Ἀκολουθεῖ τὸ Θεοτοκίον: «Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν».

Θεοτοκίον. Ἦχος ὁ αὐτός.

Ἦ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν σοφίᾳ τὰ πάντα δημιουργῶν καὶ πληρῶν. Προφῆτας ἐξαπέστειλας Χριστέ, προφητεύσαι σου τὴν παρουσίαν, καὶ Ἀποστόλους, κηρύξαι σου τὰ μεγαλεῖα· καὶ οἱ μὲν προεφῆτευσαν τὴν ἔλευσίν σου· οἱ δὲ τῷ Βαπτίσματι ἐφώτισαν τὰ ἔθνη· Μάρτυρες δὲ παθόντες ἔτυχον ὡν περ ἐπόθουν· καὶ πρὸςθεύει σοι ὁ χορὸς τῶν ἀμφοτέρων σὺν τῇ Τεκούσῃ σε· Ἀνάπαυσον ὁ Θεός, ψυχὰς, ἄς προσελάβου· καὶ

Ἑξαποστειλάριον.

Τοῖς Μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Κὴν φοβερὰν τῆς κρίσεως, καὶ ἀρρήτου σου
δόξης ἡμέραν ἐνθυμούμενος, φρίττω Κύριε
ὄλως, καὶ τρέμων φόβῳ κραυγάζω· Ἐπί γῆς
ὅταν ἔλθῃς, κρῖναι Χριστέ τὰ σύμπαντα, ὁ Θεὸς
μετὰ δόξης, τότε οἰκτρὸν, ἀπὸ πάσης ῥῦσαι με
τιμωρίας, ἐκ δεξιῶν σου Δέσποτα, ἀξιῶσας με
στῆναι.

Ἔτερον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε.

Κδοῦ ἡμέρα ἐρχεται Κυρίου παντοκράτορος·
καὶ τίς ὑποίσει τὸν φόβον τῆς Παρουσίας
ἐκείνου; ἡμέρα γὰρ θυμοῦ ἐστὶ καὶ κλίβανος
καιόμενος, ἐν ἧ Κριτῆς κἀθέξεται καὶ κατ' ἀξίαν
ἐκάστῳ τῶν πράξεων ἀπονέμων.

Θεοτοκίον. Ὅμοιον.

Κὴν ὤραν τῆς ἐτάσεως, καὶ τῆς φρικτῆς ἐλεύ-
σεως τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότη κατανοῶν
ὄλως τρέμω, καὶ σκυθρωπάζων κράξω σοι·
Κριτὰ μου δικαιοτάτε καὶ μόνε πολυέλεε, μετα-
νοῦντά με δέξαι τῆς Θεοτόκου πρεσβείαις.

Στὸ Ἑξαποστειλάριον ἢ Μετοχή ἐνθυμούμενος σημαίνει: σκεπτόμενος, καθὼς τὴ συλλογίζομαι. Ὅταν ἔλθῃς κρῖναι σημαίνει: ὅταν ἔλθῃς, γιὰ νὰ κρίνῃς (Ἀπαρέμφατο τοῦ σκοποῦ).

Ἡ ἔκφραση τότε οἰκτρὸν ἀπὸ πάσης ῥῦσαι με τιμωρίας σημαίνει: τότε ἀξιολύπητον (καθὼς θὰ εἶμαι) λύτρωσέ με ἀπὸ κάθε τιμωρία.

Τὸ Ἔτερον (Ἑξαποστειλάριον) εἶναι ἀπλούστερο. Ἡ λέξη κλίβανος σημαίνει καζάνι.

Ἡ Μετοχή ἀπονέμων (ἐνν. τὴν ἀμοιβὴν ἢ τιμωρίαν) σημαίνει δίνοντας, μοιράζοντας.

Τὸ Θεοτοκίον ἀπλό. Ἡ λέξη ἔτασις σημαίνει: ἐξετάσις, ἐλεγ-
χος. Ἐλευσις σημαίνει ἐρχομός.

Ἡ ἔκφραση δέξαι τῆς Θεοτόκου πρεσβείαις σημαίνει: δέ-
ξου με τίς μεσιτεῖες τῆς Θεοτόκου. Τὸ δέξαι εἶναι Προστακτικὴ
τοῦ ἀορίστου ἐδεξάμην.

Ἄκολουθοῦν τρία Ἰδιόμελα τοῦ Τριωδίου καὶ ἓνα Δοξα-
στικόν.

Ἦχος πλ. β'.

Κνοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν ὤραν, ὅταν
μέλλωμεν πάντες γυμνοὶ καὶ ὡς κατάκριτοι,
τῷ ἀδεκάστῳ Κριτῇ παρίστασθαι· τότε
σάλπιγξ ἠχήσει μέγα, καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς
σεισθήσονται, καὶ οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν μνημάτων
ἐξαναστήσονται, καὶ ἡλικία μία πάντες γενήσο-
νται· καὶ πάντων τὰ κρυπτά φανερά παρίστα-
νται ἐνώπιόν σου· καὶ κόψονται, καὶ κλαύσονται,
καὶ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον ἀπελεύσονται οἱ μη-
δέ ποτε μετανοήσαντες· καὶ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλ-
λιάσει ὁ τῶν Δικαίων κλῆρος εἰσελεύσεται εἰς
παστάδα οὐράνιον.

Ἄδεκαστος κριτῆς εἶναι ὁ κριτῆς, ποὺ δὲν ἐξαγοράζεται.

Τὸ ῥῆμα κόπτομαι σημαίνει: θρηνώ. Ἀξιοπρόσεκτη λεπτομέ-
ρεια ἐδῶ εἶναι ἡ πληροφορία: ἡλικία μία πάντες γενήσονται.
Ἔτσι ἡ κρίσις θὰ γίνῃ πρὸς ἀνθρώπους ὠρίμους καὶ ἱκανοὺς νὰ
αἰσθανθοῦν τὴν εὐθύνη τους.

Μετάφραση

Φέρνω στὸ νοῦ μου καὶ συλλογίζομαι τὴν ἡμέρα ἐκείνη καὶ τὴν
ὥρα, ὅταν μέλλομε ὅλοι γυμνοὶ καὶ σὰν ἔνοχοι μπροστὰ στὸν ἀδέ-
καστο Κριτῇ νὰ παρουσιαστοῦμε. Τότε ἡ σάλπιγγα θὰ ἠχήσει δυ-
νατὰ καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς θὰ τρανταχθοῦν καὶ οἱ νεκροὶ ἀπ' τὰ
μνήματα θὰ ἀναστηθοῦν καὶ θὰ σπκωθοῦν ἐπάνω καὶ μὴ ἡλικία

θά γίνουν ὅλοι. Καὶ ὄλων οἱ κρυφές πράξεις φανερές παρουσιάζονται μπροστά σου. Καὶ θὰ θρηνήσουν καὶ θὰ κλάψουν καὶ στὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον θὰ πᾶνε ὅσοι ποτὲ δὲν μετανόησαν. Καὶ μὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση ἡ μερίδα τῶν Δικαίων θὰ μποῦν στὴν κατοικία τὴν οὐράνια.

Δ " ποία ὥρα τότε καὶ ἡμέρα φοβερά, ὅταν καθίσῃ ὁ Κριτὴς ἐπὶ θρόνου φοβεροῦ! βίβλοι ἀνοίγονται, καὶ πράξεις ἐλέγχονται, καὶ τὰ κρυπτά τοῦ σκότους δημοσιεύονται. Ἄγγελοι περιτρέχουσιν ἐπισυνάγοντες πάντα τὰ ἔθνη. Δεῦτε ἀκούσατε βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, ἁμαρτωλοὶ καὶ δίκαιοι, πλούσιοι καὶ πένητες, ὅτι ἔρχεται Κριτὴς, ὁ μέλων κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην καὶ τίς ὑποστήσεται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ὅταν Ἄγγελοι παρίστανται ἐλέγχοντες τὰς πράξεις, τὰς διαφορίας, τὰς ἐνθυμίσεις, τὰ ἐν νυκτί, καὶ ἐν ἡμέρα; ὦ ποία ὥρα τότε! Ἄλλὰ πρὸ τοῦ φθάσαι τὸ τέλος σπούδασον κράζουσα, ψυχὴ· ὁ Θεὸς ἐπίστρεψον, σῶσόν με ὡς ὁ μόνος εὐσπλαγχνος.

Μετάφραση

Τί ὥρα θὰ εἶναι ἐκεῖνη καὶ μέρα φοβερή, ὅταν θὰ καθίσει ὁ κριτὴς σὲ θρόνο φοβερό! Βιβλία ἀνοίγονται καὶ πράξεις ἐλέγχονται καὶ τὰ κρυφὰ τοῦ σκότους γίνονται γνωστὰ σὲ ὅλους. Ἄγγελοι τρέχουν παντοῦ μαζεύοντας ὅλα τὰ ἔθνη. Ἐλάτε, ἀκούστε βασιλιάδες καὶ ἄρχοντες, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, ἁμαρτωλοὶ καὶ δίκαιοι, πλούσιοι καὶ φτωχοί, ὅτι ἔρχεται ὁ Κριτὴς, ποῦ πρόκειται νὰ κρίνει ὅλη τὴν οἰκουμένη. Καὶ ποιός ἔ' ἀντέξει τὴ δύναμη, ποῦ θὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, ὅταν Ἄγγελοι θὰ στέκουν κοντά του ἐλέγχοντας τίς πράξεις καὶ τοὺς σκοποὺς καὶ τίς σκέψεις,

αὐτὰ ποῦ ἔγιναν τὴ νύχτα καὶ τὴν ἡμέρα; ὦ τί φοβερὴ ὥρα θὰ εἶναι τότε; Ἄλλὰ πρὶν νὰ φτάσει τὸ τέλος βιάσου, ψυχὴ μου, κράζοντας: Ὁ Θεὸς μετανόησέ με, σῶσε με ἐσύ, ποῦ εἶσαι ὁ μόνος σπλαγχνικός.

Δ ανιὴλ ὁ Προφήτης, ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν γενόμενος, τὸ ἐξουσιαστικὸν Θεοῦ θεωρήσας οὕτως ἐβόα· Κριτήριον ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἠνεύχθησαν. Βλέπε ψυχὴ μου, νηστεύεις; τὸν πλησίον σου μὴ ἀθέτει· βρωμάτων ἀπέχε· τὸν ἀδελφόν σου μὴ κατακρίνης· μὴ τῷ πυρὶ παραπεμπομένη, κατακαῖς ὡσεὶ κηρός, ἀλλ' ἀνεμποδίστως εἰσάξῃ σε Χριστὸς εἰς τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ.

Δανιὴλ ὁ Προφήτης ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν ἀποκαλεῖται, γιατί ἐπιθυμοῦσε ἔντονα τὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἔδειχνε μὲ θάρρος τηρῶντας τίς διατάξεις τοῦ νόμου αὐστηρά.

Τὸ ἐξουσιαστικὸν ἐννοεῖ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐξουσιαστῆ.

Μετάφραση

Ὁ Δανιὴλ ὁ προφήτης, ποῦ ἔγινε ἄντρας μὲ ἔντονες τίς ἱερὲς ἐπιθυμίες, καθὼς εἶδε μὲ τὴν προφητικὴ του ὄραση τὴν ἐξουσιαστικὴν ιδιότητα τοῦ Θεοῦ, ἔτσι φώναζε. Ἐγκαταστάθηκε κριτήριο καὶ βιβλία ἀνοίχτηκαν. Βλέπε ψυχὴ μου, νηστεύεις; Μὴ παραμελεῖς τὸν διπλανό σου. Ἀπέχεσαι ἀπὸ φαγητά; Τὸν ἀδελφό σου μὴ τὸν κατακρίνεις, μήπως σὲ στείλει στὸ πῦρ ὁ Θεὸς καὶ καεῖς σὰν τὸ κερὶ, ἀλλὰ γιὰ νὰ σὲ βάλει χωρὶς ἐμπόδια ὁ Χριστὸς στὴ βασιλεία του.

Ἦχος α'.

Προκαθάρωμεν ἑαυτοὺς ἀδελφοὶ τῆ βασιλίδι τῶν ἀρετῶν· ἰδοὺ γὰρ παραγέγονε πλοῦτον ἡμῖν ἀγαθῶν κομίζουσα· τῶν παθῶν κατευνάζει τὰ οἰδήματα, καὶ τῷ Δεσπότη καταλλάττει τοὺς πταίσαντας· διὸ μετ' εὐφροσύνης ταύτην ὑποδεξώμεθα, βοῶντες Χριστῷ τῷ Θεῷ· Ὁ ἀναστάς ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀκατακρίτους ἡμᾶς διαφύλαξον, δοξολογοῦντάς σε τὸν μόνον ἀναμάρτητον.

Βασιλίδα τῶν ἀρετῶν. Χαρακτηρίζει τὴν νηστεία.
οἰδήματα παθῶν. Εἶναι τὰ φουσκώματα δηλ. οἱ διογκώσεις τῶν παθῶν, ποὺ τὰ κάνουν μεγαλύτερα.
καταλλάττω. Σημαίνει συμφιλιῶνω.

Μετάφραση

Ἄς προκαθαρίσωμε τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀδελφοὶ μὲ τὴν βασίλισσα τῶν ἀρετῶν, τὴ νηστεία. Γιατὶ νά, ἔφτασε φέρνοντας σὲ μᾶς πλοῦτον ἀγαθῶν· τῶν παθῶν κατευνάζει τὶς διογκώσεις καὶ μὲ τὸν Δεσπότη συμφιλιώνει τοὺς ἐνόχους. Γι' αὐτὸ μὲ χαρὰ νά τὴν ὑποδεχτοῦμε φωνάζοντας στὸν Χριστό, τὸ Θεό. Ἐσύ, ποὺ ἀναστήθηκες ἀπ' τοὺς νεκρούς, ἀκατακρίτους διαφύλαξε ἡμᾶς, ποὺ σὲ δοξολογοῦμε τὸν μόνον ἀναμάρτητον.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν

Ὁ Ἀπόστολος

Πρὸς Κορινθίους Α' Ἐπιστολῆς Παύλου
τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. Η', 8-13. Θ', 1-3).

Ἄδελφοί, βρωῦμα ἡμᾶς οὐ παρίσθησι τῷ Θεῷ· οὔτε γὰρ ἐάν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐάν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ἡμῶν αὐτῇ πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. Ἐάν γὰρ τις ἴδῃ σε, τὸν ἔχοντα γυνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ, ἀσθενοῦς ὄντος, οἰκοδομηθήσεται, εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; Καὶ ἀπολείται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφός ἐπὶ τῆ σῆ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. Οὕτω δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπνοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε. Διὸ περ, εἰ βρωῦμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. Οὐκ εἰμι Ἀπόστολος; Οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; Ἐἰ ἄλλοις οὐκ εἰμι Ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς, ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ.

μαίνει έχω διωχθεί -ἀπομακρυνθεί από την απόλαυση του Παραδείσου. Ἡ λέξη *αἰσχύνη* δὲν σημαίνει ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ εὐγενικὸ συναίσθημα, ποὺ ἐννοοῦμε στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα. Ὅταν ἀντιδράσει μετανοητικὰ ἢ συνείδηση σ' αὐτὴν τὴν ἀσκήμια τότε ἔχομε τὴν αἰσχύνη μὲ τὴν ἔννοια τῆς ντροπῆς. Ἀλλιῶς αἰσχύνη σημαίνει τὸν ἐξευτελισμὸ.

Ἔτερον. Τοῖς Μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Ποικισθέντας Κύριε, Παραδείσου τὸ πρῶτον διὰ τῆς ξύλου βρώσεως, ἀντεισάγαγες πάλιν διὰ Σταυροῦ καὶ τοῦ Πάθους σου, Σωτῆρ καὶ Θεέ μου, δι' οὗ ἡμᾶς ὀχύρωσον τὴν Νηστείαν πληρῶσαι ἀγνωπρεπῶς καὶ τὴν θείαν Ἔγερσιν προσκυνῆσαι, τὸ Πάσχα τὸ σωτήριον σὲ Τεκούσης πρεσβείαις.

Στὸ Ἔτερον Ἐξαποστειλᾶριον ἢ Μετοχὴ ἀποικισθέντας (ὄχι ἀποικισθέντες) εἶναι χρονικὴ καὶ σημαίνει ἀφοῦ εἴχαμε διωχτεῖ. Ἀποικίζομαι σημαίνει διώχομαι ἀπὸ τὸ σπῆτι ἢ τὴν πατρίδα μου. Ἀντεισάγαγες σημαίνει πάλιν ἔκανες τὴν ἀντίστροφη κίνηση καὶ μᾶς ἔμπασες πάλιν (στὸν Παράδεισο).

Ἡ ἔκφραση δι' οὗ ἡμᾶς ὀχύρωσον τὴν Νηστείαν πληρῶσαι σημαίνει: διὰ τοῦ ὁποῖου (Σταυροῦ) ὀχύρωσέ μας, ὥστε νὰ ἐκπληρώσομε (νὰ ὀλοκληρώσομε) τὴ Νηστεία.

Ἄγνωπρεπῶς εἶναι ἐπίρρημα καὶ σημαίνει ὅπως ταιριάζει σὲ ἀγνοοῦς ἀνθρώπους, δηλ. καθαρὰ καὶ μὲ εἰλικρίνεια.

Ἀκολουθοῦν τέσσερα ἰδιόμελα:

Ἦχος πλ. α'.

Οἶμοι ὁ Ἀδὰμ ἐν θρόνῳ κέκραγεν, ὅτι ὄφις καὶ γυνὴ θεϊκῆς παρρησίας με ἔξωσαν, καὶ Παραδείσου τῆς τρυφῆς ξύλου βρώσεως ἠλλοτρίωσεν. Οἶμοι! οὐ φέρω λοιπὸν τὸ ὄνειδος· ὁ

ποτέ βασιλεὺς τῶν ἐπιγείων πάντων κτισμάτων Θεοῦ, νῦν αἰχμάλωτος ὤφθην ὑπὸ μιᾶς ἀθέσμου συμβουλῆς· καὶ ὁ ποτέ δόξαν ἀθανασίας ἠμφιεσμένος τῆς νεκρώσεως τὴν δορὰν ὡς θνητὸς ἐλεεινῶς περιφέρω. Οἶμοι! τίνα τῶν θρόνων συνεργάτην ποιήσομαι; Ἀλλὰ σὺ Φιλάνθρωπε, ὁ ἐκ γῆς δημιουργήσας με, εὐσπλαγχνίαν φορέσας, τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ, ἀνακάλεσαι καὶ σῶσόν με.

Ὁ Ἀδὰμ φέρεται νὰ θρηνεῖ γιατί ὄφις καὶ γυνὴ θεϊκῆς παρρησίας με ἔξωσαν, δηλ. ὁ ὄφις καὶ ἡ γυναῖκα με ἐξόρισαν ἀπὸ τῆ θεϊκῆ σχέσῃ μου. Δὲν πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς θέση τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Ἀδὰμ εἶναι ἀνεύθυνος τῆς παρακοῆς, ἐπειδὴ ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τὴν Εὐά. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι αὐτὸ τὸ ψέμα προέβαλε στὸ Θεὸ μέσα στὸν Παράδεισο, ἀλλὰ αὐτὸ κρίνεται ὡς πρόφραση καὶ μάλιστα κατακρίνεται ὡς ἄρνηση τῆς μετάνοιας.

Ἡ ἔκφραση Παραδείσου τῆς τρυφῆς ξύλου βρώσεως ἠλλοτρίωσεν ἔχει τὴν ἐξῆς συντακτικὴ σειρά: βρώσεως ξύλου ἠλλοτρίωσεν τρυφῆς Παραδείσου (ἢ βρώση τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου (δέντρου τῆς παρακοῆς) με ἀποξένωσε ἀπὸ τὴν ἀπόλαυση τοῦ Παραδείσου. Ἡ ἔκφραση ὑπὸ μιᾶς ἀθέσμου συμβουλῆς δὲν εἶναι προσδιορισμὸς ποιητικοῦ αἰτίου ἀλλὰ τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου, δηλ. ἐξ αἰτίας μιᾶς ἁμαρτωλῆς συμβουλῆς. Ὁ Παρακείμενος ἠμφιεσμένος σημαίνει ντυμένος καὶ ἡ λέξη δορὰ σημαίνει τομάρι, προβιά.

Οὐ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκται· οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλθετε ἀναξωσάμενοι τὸν καλὸν τῆς Νηστείας ἀγῶνα· οἱ γὰρ νομίμως ἀθλοῦντες δικαίως στεφανοῦνται· καὶ ἀναλαβόντες τὴν πανοπλίαν τοῦ Σταυροῦ τῷ ἐχθρῷ ἀντιμαχισώμεθα ὡς τεῖχος ἀρέμκτον κατέχο-

ντες τὴν Πίστιν καὶ ὡς θώρακα τὴν προσευχὴν, καὶ περικεφαλαίαν τὴν ἐλεημοσύνην· ἀντὶ μαχαίρας τὴν νηστείαν, ἥτις ἐκτέμνει ἀπὸ καρδίας πᾶσαν κακίαν. Ὁ ποιῶν ταῦτα, τὸν ἀλιθινὸν κομίζεται στέφανον παρὰ τοῦ Παμβασιλέως Χριστοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως.

Μετάφραση

Τὸ στάδιο τῶν ὀρετῶν ἀνοίχτηκε· ὅσοι θέλετε νὰ ἀγωνιστοῦμε εἰσελθετε βάζοντας μπροστὰ τὸ ὄραιο ἀγώνισμα τῆς Νηστείας. Γιατὶ αὐτοὶ ποὺ νόμιμα ἀγωνίζονται δίκαια στεφανώνονται. Καὶ ἀφοῦ πάρομε (καὶ φορέσομε) τὴν πανοπλία τοῦ Σταυροῦ ὡς ἀντιπολεμήσομε τὸν ἐχθρὸ, ἔχοντας ὡς τεῖχος ἄθραυστο τὴν Πίστην καὶ ὡς θώρακα τὴν προσευχὴ καὶ περικεφαλαία τὴν ἐλεημοσύνη, ἀντὶ μαχαίρας τὴν νηστεία, ποὺ κόβει καὶ πετάει ἀπ' τὴν καρδιὰ κάθε κακία. Αὐτὸς ποὺ κάνει αὐτὰ παίρνει στεφάνι ἀπὸ τὸν παμβασιλέα Χριστὸν κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως.

Ἡ δὰμ τοῦ Παραδείσου διώκεται τροφῆς μεταλαβῶν ὡς παρήκοος· Μωσῆς θεόπτῃς ἐχρημάτισε νηστεία τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς καθηράμενος. Διὸ τοῦ Παραδείσου οἰκίτορες γενέσθαι ἐπιποθοῦντες ἀπαλαγῶμεν τῆς ἀλυσιτελοῦς τροφῆς, καὶ Θεὸν καθορᾶν ἐφιέμενοι Μωσαϊκῶς τὴν τετράδα τῆς δεκάδος νηστεύσωμεν προσευχῆ, καὶ τῇ δεήσει εἰλικρινῶς προσκαρτεροῦντες κατευάσωμεν τῆς ψυχῆς τὰ παθήματα ἀποσοθήσωμεν τῆς σαρκὸς τὰ οἰδήματα· κοῦφοι πρὸς τὴν ἄνω πορείαν μετίωμεν, ὅπου αἱ τῶν Ἀγγέλων χορεῖαι ἀσιγήτοις φωναῖς τὴν ἀδαιρέτον ἀνυμνοῦσι Τριάδα, καθορῶσαι τὸ ἀμήχανον κάλλος καὶ δεσποτικόν. Ἐκεῖ ἀξίωσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ ζωοδότα τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας συγχο-

ρεῦσαι ταῖς τῶν Ἀγγέλων στρατιαῖς, ταῖς τῆς τεκούσης σε Μητρὸς Χριστοῦ πρεσβείαις, καὶ Ἀποστόλων καὶ τῶν Μαρτύρων καὶ πάντων τῶν Ἁγίων.

Ὁ Ἀδὰμ διώχεται ἀπὸ τὸν Παράδεισο, ἐπειδὴ πῆρε τροφὴν καὶ ἔφαγε λόγῳ παρακοῆς. Ὁ Μωϋσῆς ἐγένεθε θεόπτῃς, ἀφοῦ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς ἐκαθάρισε μὲ τὴν νηστεία. Γι' αὐτὸ ἐπειδὴ ποθοῦμε νὰ κατοικήσομε στὸν Παράδεισο, ὡς ἀπαλαχτοῦμε ἀπ' τὴν ἀπόλαυσι, ποὺ δὲν ὠφελεῖ, καὶ τὸ Θεὸ ἐπιθυμῶντας νὰ βλέπομε... κατὰ τὸν Μωϋσῆ ὡς νηστεύσομε τὴν τετράδα τῆς δεκάδας (δηλ. τὶς σαράντα μέρες).

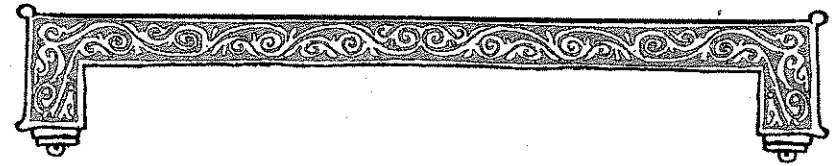
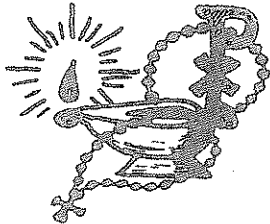
Με τὴν προσευχὴ καὶ τὴ δέσπῃ εἰλικρινῶς ἐπιμένοντας ὡς καταπαύσομε τῆς ψυχῆς τὰ πάθη, ὡς ματαιώσομε τῆς σαρκὸς τὰ φουσκώματα. Ἀνάλαφροι ὡς κάνομε τὴν πορεία μας πρὸς τὰ ἄνω, ὅπου οἱ χοροὶ τῶν Ἀγγέλων μὲ ἀσίγητες φωνῆς ἀνυμνοῦν τὴν ἀδαιρέτην Τριάδα βλέποντας μὲ τὰ μάτια τοὺς τὸ ἀσύλληπτο κάλλος καὶ δεσποτικόν. Ἐκεῖ ἀξίωσέ μας, Υἱὲ Θεοῦ ζωοδότα, ἡμᾶς ποὺ σὲ σένα πιστεύομε, νὰ συμμετάσχομε στοὺς χοροὺς ποὺ ἀποτελοῦν οἱ στρατιᾶς τῶν Ἀγγέλων μὲ τὶς πρεσβείες τῆς Μητέρας σου καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Μαρτύρων καὶ ὄλων τῶν Ἁγίων.

Σημείωση: Τὸ ῥῆμα **μετίωμεν** εἶναι Ὑποτακτικὴ τοῦ ῥήματος μετέρχομαι ποὺ σημαίνει κάνω, ἀσκῶ. Τὸ ἐπίθετο **ἀλυσιτελής** σημαίνει ἀσύμφωτος, ἀνώφελος. Τὸ Ἀπαρέμφατο **καθορᾶν** πρέπει νὰ διορθωθεῖ: **καθορῶσαι**.

Ἐφθασε καιρὸς, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή, ἡ κατὰ τῶν δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἡ ἐγκράτεια, ἡ τῶν Ἀγγέλων εὐπρέπεια, ἡ πρὸς Θεὸν παρρησία· δι' αὐτῆς γὰρ Μωϋσῆς γέγονε τῷ Κτίστῃ συνόμιλος, καὶ φωνὴν ἀοράτως, ἐν ταῖς ἀκοαῖς ὑπεδέξατο, Κύριε, δι' αὐτῆς ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς, προσκυνῆσαι σου τὰ Πάθη καὶ τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν, ὡς φιλάνθρωπος.

Μετάφραση

Ἐφτασε ὁ καιρὸς, ἡ ἀρχὴ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, ἡ κατὰ τῶν δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλη ἐγκράτεια, ἡ ὁμορφιὰ τῶν Ἀγγέλων, ἡ οἰκειότητα πρὸς τὸν Θεόν. Γιατὶ μ' αὐτὴν ὁ Μωϋσῆς, ἦρθε κοντὰ στὸν Θεὸ καὶ φωνὴν ἀοράτως δέχτηκε στὴν ἀκοή του, Κύριε. Μ' αὐτὴν ἀξίωσε κι ἐμᾶς νὰ προσκυνήσουμε τὰ πάθη σου καὶ τὴν ἀγίαν Ἀνάσταση ὡς φιλάνθρωπος.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ

Ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα.

Πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς Παύλου
τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. ΙΓ', 11 - ΙΔ', 1-4).

Ἄδελφοί, νῦν ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός· ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοιταῖς καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῆ πίστει προσλαμβάνεσθε μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει· σταθήσεται δὲ δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεός, στήσαι αὐτόν.

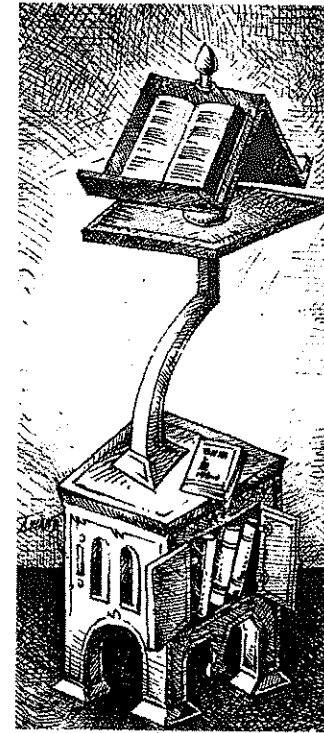
Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στοὺς Ῥωμαίους ὅτι τώρα βρίσκονται πιὸ κοντὰ στὴ σωτηρία ἀπὸ τότε, ποὺ δέχτηκαν ἀρχικὰ τὴν πίστη. Αὐτὸ πρέπει νὰ τοὺς κάνει πιὸ χαρούμενους ἀλλὰ καὶ πιὸ ἐνάρετους. Τώρα πρέπει πιὸ ἀπόλυτα νὰ ἐξαφανίσουν τις

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΓΑΛΩΤΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΥΡΦΩΡΟΣ»

ΘΗΡΑ
2008